

2. Александрова В. Г. Эллипсис в структуре фразеологических единиц современного английского языка / В. Г. Александрова // Культура народов Причерноморья. – Симферополь : Крым, 2005. – № 76. – С. 119–123.

3. Виноградов В.В. Основные вопросы синтаксиса предложения / В. В. Виноградов. – М. : Наука, 1975. – 246 с.

4. Иванова И. П. История английского языка / И. П. Иванова. – Санкт-Петербург : Аваллон, 2006. – 558 с. – С. 292.

5. <http://www8.georgetown.edu/departments/medieval/labyrinth/library/oe/texts/a4.1.html> - давньоанглійський текст "Beowulf".

6. <http://www.poetryfoundation.org/poem/180445> – сучасний англійський текст "Beowulf".

Людмила Выжак. Теоретические основы и функциональные особенности использования нулевых субъектов в древнеанглийском языке.

В статье исследована категория субъекта, проанализированы особенности порядка слов в древнеанглийском языке и явление эллипсиса; выявлены нулевые субъекты-местоимения в древнеанглийском языке в памятке англосаксонского героического эпоса «Beowulf».

Ключевые слова: эллиптические предложения в древнеанглийском языке, категория субъекта, эллипсис, нулевой субъект, выпадение субъекта-местоимения в древнеанглийском языке.

Liudmyla Vyzhak. Theoretical basis and functional features of zero subjects in Old English.

The article includes the investigation of the category of subject, analyzes the features of the word order in Old English and the phenomenon of ellipsis; zero subject pronouns in Old English in the memo of Anglo-Saxon heroic epic "Beowulf" are identified.

Key words: elliptical sentences in Old English, the category of the subject, the ellipsis, zero subject, the prolapse of the subject pronouns in Old English.

УДК 811.11

О. І. Климова

РОЛЬ ПРИСЛІВНИКІВ ЧАСУ І МІСЦЯ У ТЕКСТІ ПРОЛОГУ ДО «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ ОПОВІДЕЙ» ДЖЕФРІ ЧОСЕРА

У статті автор доводить положення про гнучку позицію прислівників місця і часу в сучасній англійській мові за допомогою контент-аналізу тексту середньоанглійської мови (пролог до «Кентерберійських оповідей» Джефрі Чосера).

Ключові слова: прислівники часу та місця, предикат, суб'єкт, контент-аналіз, середньоанглійська мова.

Постановка проблеми. Проблема прислівника в англійській мові досліджується в усій граматичній площині – від морфологічного рівня до текстового. Існування такої частини мови, як прислівник викликало сумнів ще у ранніх граматистів, а статус самостійної частини мови прислівник отримав відносно пізно. У сучасному мовознавстві прислівник виділяють як самостійну частину мови переважно саме на основі синтаксичних характеристик (тобто за функцією у реченні). З огляду на це викликає інтерес історичний аспект формування синтаксичної позиції прислівника по відношенню до інших членів речення, дослідити який доцільно на основі контент-аналізу писемних пам'яток більш раннього періоду розвитку мови, а саме середньоанглійської.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прислівники часу та місця в англійській мові ґрунтовно досліджені лінгвістами (Andrea DeCapua, Brandon Turner, Jeremiah Greenleaf, Rosemary Allen). Так, зазначені прислівники можуть складатися з одного (simple чи single adverbs) або декількох слів (compound adverbs), порівняймо: *here, today, before, still* та *at present, now a days, at once, at first*. Прислівники часу окреслюють час проходження певної дії або її частоту. Часове посилення може бути означеним та неозначеним. До означених у часовому розумінні прислівників належать такі прислівники, як: *yesterday, today, tomorrow, last week, next month, a year ago*. Часово-неозначеними прислівниками є: *now, then, soon, just, before, still, already, next*. За іншою класифікацією прислівники часу поділяються на: прислівники теперішнього часу (of time present): *now, yet, today, presently, instantly, immediately*; минулого часу (of time past): *already, yesterday, lately, recently, anciently, heretofore, hitherto, since, ago, erewhile*; часу приходу (of time to come): *tomorrow, hereafter, henceforth, soon*; часового відношення (of time relative): *when, then, before, after, while (whilst), till, until, seasonably, betimes, early, late*; часового абсолюту (of time absolute): *always, ever, never, aye, eternally, perpetually, continually*; часового повтору (of time repeated): *often, oft, again, occasionally, frequently, sometimes, seldom, rarely, now-and-then, daily, weekly, monthly, yearly, once, twice, thrice, threetimes etc.*; часової послідовності (of the order of time): *firstly, secondly, thirdly, fourthly etc.*

Окремі прислівники часу можуть виступати в ролі іменників, порівняймо: *I rode my bike yesterday* і *I'll ride my bike tomorrow*, де *yesterday, tomorrow* - прислівники часу. А також *Yesterday was a sunny day* та *Tomorrow will be a sunny day*, де *yesterday* і *tomorrow* – іменники.

Завдяки безпосередньому зв'язку з дієсловом, прислівники часу вказують на положення, напрямок та відстань. Такі прислівники, як правило, у реченні стоять після дієслова.

Питальні прислівники, про які йшлося вище, використовуються не лише для утворення питальних речень, а й для формування підрядних частин часу та місця у складнопідрядних реченнях. Наприклад: «*the police officer searched the area where the robber was last seen*» (підрядне речення

місця); «*Her car skidded when she applied the brakes to avoid the hole on the road*» (підрядне речення часу).

Прислівники місця вказують на місце дії та поділяються на: прислівники місця, де відбувалася дія (of place in which): *where, here, there, yonder, above, below, about, around, somewhere, anywhere, elsewhere, everywhere, nowhere, wherever, within, without, whereabouts, hereabout, thereabout*; прислівники місця, до яких направлена дія (of place to which): *whither, hither, thither, in, up, down, back, forth, inwards, upwards, downwards, backwards, forwards*; прислівники місця, від яких направлена дія (of place from which): *whence, hence, thence, away, out*; прислівники просторової послідовності (of the order of place): *firstly, secondly, thirdly, fourthly etc.*

Прислівники часу та місця часто виконують роль зв'язки і служать для зв'язку простих речень, виражаючи певні обставини часу та місця, такі прислівники називаються прислівники-зв'язки. Прислівники-зв'язки часто відносяться до обох дієслів простих речень, тому важливо розрізняти такі прислівники («*They feared when they heard that they were Romans*»). Зазвичай, такими прислівниками-зв'язками виступають: *after, again, also, as, before, besides, else, even, hence, however, moreover, nevertheless, otherwise, since, so, then, thence, therefore, till, until, when, where, wherefore, while (whilst)*.

Мета статті полягає у практичному підтвердженні теоретичного положення про гнучку позицію прислівників місця і часу в сучасній англійській мові на матеріалі текстів середньоанглійської мови. Досягненню мети сприяє здійснення контент-аналізу тексту прологу Джефрі Чосера до «Кентерберійських оповідей» на предмет наявності у ньому прислівників часу та місця та з'ясування їх впливу на розташування інших членів речення.

Виклад основного матеріалу. Значною мірою синтаксис середньоанглійської схожий із синтаксисом новоанглійської мови. Базовий порядок слів тут такий, як і в сучасній англійській мові: підмет – присудок – додаток. Хоча порядок слів менш жорсткий, ніж у новоанглійській, допоміжне дієслово та головне дієслово можуть бути розділеними, напр.: *His maister shal it in his shoppe abyue his master will buy it in his shop*. Зустрічається й інверсований порядок слів, наприклад: *quod he he said or quod I I said*. Окрім того, допоміжне дієслово та головне дієслово стоять після додатка, але перед обставиною: *Whan that Aprille...the droghte of March hath perced to the roote When April...has pierced the drought of March to the root*.

Під час аналізу **прислівників часу** у тексті прологу до «Кентерберійських оповідей» Джефрі Чосера було виявлено таке:

1. Початкова позиція прислівників часу зустрічається найчастіше: *Thanne longen folk to goon on pilgrimages...* (*Then do folk long to go on pilgrimage...*).

У реченні суб'єкт (folk), предикат (to goon) та інший прислівник місця (on pilgrimages) стоять після прислівника часу (thanne).

2. Зазвичай, прислівник часу now стоїть на початку речення, наприклад: *Now have I toold you smoothly...Why that assembled was this compaignye* (*Now have I told you briefly... Of the assembling of this company*).

У даному реченні після прислівника часу (now) стоїть предикат (допоміжне дієслово (have)) та суб'єкт (I).

3. Прислівники часу можуть займати кінцеву позицію, наприклад: *Syngynge he was, or floytynge, al the day.* (*Singing he was, or fluting, all the day*).

У даному реченні перед прислівником часу (al the day) стоять: суб'єкт (he) та предикат (was).

Отже, найчастіше прислівники часу займають початкову позицію (особливо конструкції з прислівником часу now).

Якщо ж прислівник часу в розповідному реченні стоїть на початку, за ним, як правило, слідує: суб'єкт, предикат та об'єкт; трохи рідше (в питальних реченнях) предикат стоїть перед суб'єктом; поодинокі випадки, коли на першому місці стоїть об'єкт. Якщо ж прислівник займає кінцеву позицію, то йому в більшості випадків передують суб'єкт та предикат.

Аналіз **прислівників місця** у названому вище тексті прологу Джефрі Чосера засвідчив:

1. Прислівники місця частіше займають початкову позицію у реченні, наприклад: *And in his hand he baar a myghty bowe.* (*And in his hand he bore a mighty bow*).

У даному реченні суб'єкт (he), предикат (baar) та об'єкт (a myghty bowe) стоять після прислівника місця (in his hand).

Nowher so bisy a man as he ther nas... (*Nowhere a man so busy of his class...*).

У даному реченні у початковій позиції стоїть прислівник місця (Nowher), а за ним слідує суб'єкт (a man).

2. Прислівник місця ther (Mod. E. There) частіше зустрічається на початку речення, а саме – перед підметом та присудком, наприклад: *Ther was also a nonne, a prioresse...* (*There was also a nun, a prioress...*).

У даному реченні після прислівника місця (ther) стоїть предикат (was) та суб'єкт (a nonne, a prioresse...).

3. Досить часто прислівник місця ther може зустрічатися і в серединній позиції (зазвичай, перед присудком), наприклад: *With hym ther was his sone, a yong squire...* (*With him there was his son, a youthful squire...*).

У даному реченні прислівнику місця (ther) передує об'єкт (With hym), а за прислівником слідує предикат (was) та суб'єкт (his sone).

4. Інші прислівники місця досить часто зустрічаються в кінцевій позиції:

*And carf biforn his fader **at the table**. (And carved before his father at the table).*

Прислівнику місця (at the table) у кінцевій позиції даного речення передують предикат (carf) та інший прислівник місця (biforn his fader).

5. Поодинокими є випадки, коли інші прислівники місця, окрім **ther**, зустрічаються в серединній позиції, наприклад: *A cristopher **on his brest** of silver sheene. (On breast a Christopher of silver sheen).*

Загалом прислівники місця у тексті стоять найчастіше в початковій і в кінцевій позиціях. Прислівник місця **ther** має досить гнучке розташування і може стояти і в серединній, і (рідше) в кінцевій позиціях, а інші прислівники місця рідко зустрічаються в серединній позиції.

За прислівником місця, що стоїть в початковій позиції в розповідному реченні, слідує, як правило, суб'єкт - предикат або предикат – суб'єкт. Рідше зафіксовані випадки, що між прислівником місця та предикатом стоїть інший прислівник. Якщо прислівник місця **ther** стоїть в початковій позиції, то за ним слідує виключно предикат та суб'єкт, а у разі позиції даного прислівника у середині речення, перед ним зазвичай стоїть об'єкт чи суб'єкт, а предикат стоїть у кінці речення. Прямий порядок слів (суб'єкт-об'єкт) зберігається, якщо прислівник місця стоїть у кінцевій позиції, в окремих випадках перед суб'єктом може стояти інший прислівник.

Висновки. Якісний контент-аналіз тексту прологу до «Кентерберійських оповідей» Джефрі Чосера засвідчив, що позиція середньоанглійських прислівників часу та місця не занадто відрізняється від позиції сучасних англійських прислівників. Вони можуть займати початкове і кінцеве місце в реченні, а серединна позиція (після присудка чи допоміжного дієслова) для них не характерна. Середньоанглійський прислівник місця **ther**, як і сучасний прислівник there, переважно стоїть на початку речення. Середньоанглійський прислівник часу *whan* нерідко зустрічається у тексті і найчастіше займає серединну позицію або стоїть після іншого прислівника часу чи місця. Інший середньоанглійський прислівник часу *now* у більшості випадків займає початкову позицію в реченні. Окрім того, загальний порядок слів у середньоанглійському творі досить схожий на сучасний. Загалом відстежуються конструкції суб'єкт-предикат, які інколи розриваються прислівниками часу та місця. Таким чином, контент-аналіз як основний метод якісної оцінки вживання прислівників часу та місця на певних позиціях у реченні дозволив встановити також і відносну частотність вживання прислівників місця і часу на початку, в середині та кінці речення. Цілком очевидно, що пропонується у статті аналіз можна використовувати у процесі лінгвістичного дослідження будь-якого масиву текстів.

Список використаної літератури

1. Andrea DeCapua Grammar for Teachers: A Guide to American English for Native and Non-Native Speakers Springer, 2008.
2. Brandon Turner A new English grammar, The Rev. Brandon Turner, M. A., London, 1840.
3. Jeremiah Greenleaf Grammar simplified, or An ocular analysis of the English language, New York, 1835.
4. Rosemary Allen All About Grammar, R.I.C. Publications, 2007.
5. <http://www.fordham.edu/halsall/source/CT-prolog-para.html>.
6. <http://www.nativlang.com/middle-english/middle-english-canterbury-tales.php>.

Елена Климова. Роль наречий времени и места в тексте пролога Джеффри Чосера к «Кентерберийским рассказам».

В статье автор доказывает мысль о гибкой позиции наречий места и времени в современном английском языке с помощью контент-анализа текста средне-английского языка (пролог Джеффри Чосера к «Кентерберийским рассказам»).

Ключевые слова: наречия времени и места, предикат, субъект, контент-анализ, средне-английский язык.

Olena Klymova. Function of adverbs of time and place in the text of Geoffrey Chaucer Prologue to "The Canterbury Tales".

In the article the author argues the positional flexibility of adverbs of time and place in modern English using the content analysis of the Middle English text (prologue to "The Canterbury Tales" by Geoffrey Chaucer).

Key words: adverbs of time and place, the predicate, subject, content analysis, Middle English.

УДК 396

О. В. Ободзинська

ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЛІТНІХ ДИТЯЧИХ ТАБОРАХ

У статті автор розкриває деякі аспекти проблеми виховання екологічної культури молодших школярів у дитячих оздоровчих таборах. Обґрунтовує необхідність здійснення екологічного виховання та пропонує доцільні форми педагогічної взаємодії для досягнення бажаного результату в умовах організації активного відпочинку дітей.

Ключові слова: екологічна культура, екологічне виховання, природоохоронна діяльність, програма дослідницької діяльності.

Постановка проблеми. Виховання екологічної культури молодших школярів – це проблема, яку варто розв'язувати не лише в процесі урочної